

Beszélgetés Almási Zoltánnal

Almási Zoltán hegedűművész 1965. szeptember 10-én született Budapesten. Zeneiskolai tanulmányai után 1980-tól 1989-ig Halász Ferenc növendékeként a Zeneakadémia hallgatója volt. Kamarazene-tanulmányait Devich Sándor, Kurtág György, Rados Ferenc, Mihály András, Simon Albert növendékeként végezte. Az 1987-es Országos Flesch Károly hegedűversenyen 3. lett, a Weiner Leó kamarazenei versenyen 1. díjat kapott. 1988-89-ben a Zeneakadémia zenekarának és az Ifjúsági Világzenekar koncertmestere. 1989 szeptemberétől a Berliini Filharmonikusok Karajan-ösztöndíját kapta meg, 1991-től pedig a Berliini Filharmonikusok tagja. 1993-tól első hegedűse az APOS-Quartettnek. 2000-tól a Karajan-Akadémia tanára.

– *Kevés itthon nevelkedett magyar zenész játszik olyan világhírű zenekarban, mint a Berliini Filharmonikusok. Honnan jött az ötlet, hogy pont oda menj? Egyáltalán, honnan hallottál a Karajan ösztöndíjról, hogyan kaptad meg?*

– 1988-ban a Jeunesse World Orchestra, vagyis az Ifjúsági Világzenekar koncertmesterré választott, ami nagy megtiszteltetés volt, hiszen körülbelül 30 különböző ország zenészei vettek részt a munkában. Mivel '88 telén éppen Berlinben "állomásoztunk", itt hallott engem a Berliini Filharmonikusok akkori koncertmestere, Leon Spierer, aki ajánlotta a Karajan-ösztöndíjra való pályázást. Ez nem más, mint egy próbajáték, ahol a 16 meghívott 22-24 éves hegedűsből én kaptam meg a kétéves ösztöndíjat.

– *Mennyi elfoglaltságot jelent a zenekar? Mennyire változatos a program?*

– A zenekar havonta 13-14 koncertet játszik, 4-5 különböző koncertműsort hallhat a berliini közönség. Ezeknek kb. 70%-án működik közre egy magamfajta "tutti-zenész". A koncertek műsora a barokktól a kortárs művekig terjed, különleges súlyt fektetve a osztrák-német romantikára, leggyakrabban Beethoven, Brahms, Strauss, Brucner, Mahler műveket játszunk. Bár előfordul, mégis sokkal több Debussyt, Ravelt szeretnék. A Salzburgi Húsvéti Játékok állandó vendégeként operát is előadunk, itt szerencsém volt, mert az irodalom legjobb alkotásait volt szerencsém játszani (Othello, Falstaff, Elektra, Figaro, Wozzeck, Borisz Godunov, Trisztán) A berliini koncerteken kívül rendszeresen játszunk Amerikában, Japánban, neves európai fesztiválokon.

– *1993-ban alapítottad a furcsa nevű Apos Quartettet. Hogy marad időtök kamarazenélésre is?*

– A vonósnégyes működése, koncertjeink gyakorisága szoros függvénye a zenekari elfoglaltságunknak. Évente 8-10 koncertet játszunk, mikor mennyi időnk és energiánk marad rá. Az igazság az, hogy ez tulajdonképpen egész embert kívánna. A név egyébként a tagok vezetékneveinek kezdőbetűiből jött össze.

– *A vonósnégyessel hol jártatok?*

– Természetesen Németország a leggyakoribb helyszíne a megmérettetéseknek, de játszottunk Svájcban, Ausztriában, Olaszországban, Japánban is. 2002 októberében egy hatkoncertes japán turnéra megyünk.

– *Ha jól rémlik, még 1989-ben a Kisteremben Bartók Hegedűversenyt játszottál egy kurzuson talán Riccinek, aki nagyon megdicsért. Szólózni nincs időd vagy lehetőség?*

– A szólózás nem nekem való, soha nem is volt. Egyébként Bartók hegedűversenyét Isaac Sternnek játszottam a Kisteremben, aki valóban dicsérően szólt rólam: "Magának brácsásnia is kéne!" Hát, nem tudom!!!

– *Hiába szerénykedsz, én tisztán emlékszem arra a kurzusra, de vissza a zenekarhoz: Abbadón kívül milyen karmesterekkel dolgoztatok együtt? Vannak kedvenceid?*

– Holnapig sorolhatnám, kikkel dolgozunk és dolgoztunk az elmúlt 12 évben. Haitink, Barenboim, Rattle, Ozawa, Harnoncourt, Muti, Carlos Kleiber, Mehta, Jansons, Wandt a legnevesebbek, a magyarok közül Fischer Iván és Peskó Zoltán dirigálta a zenekart. Nincsenek kedvenc karmestereim, kedvenc koncertjeim vannak, ilyen volt Tennstedttel Mahler 6 szimfóniája, vagy az Ozawa-dirigálta Prokofjev-szimfóniák. Günter Wandt Bruckner-interpretációja nagy benyomást tett rám. A ma élő legnagyobb szólista számomra Radu Lupu, de csodálom Barenboim zsenialitását vagy Mehta dirigálásának "hideg" profizmusát is.

– *Ha már a kedvenc koncerteket emlegetted, van kedvenc zeneszerződ, zeneműved vagy stílusod?*

– Gyerekkorom óta hatalmas Debussy-rajongó vagyok, ha elzarándokolok Párizs melletti (Saint-Germain-en Lay-i) lakóhelyére, nem tudok kijönni a szobákból. Egyidejűleg remek és borzasztó érzés.

– *Mitől szól úgy egy zenekar, ahogy szól? Mik a jó, kiegyenlített, mégis egyéni hangzás alapkövetelményei?*

– A jó hangzáshoz a tagok személyes felkészültsége elengedhetetlen. A Berliniek helyzeti előnyben vannak, hiszen nálunk természetesen a tagok kiválasztása sokkal nagyobb körből zajlik, mint más zenekaroknál. Egy megüresedett helyre nem ritka, hogy 80-100 jelentkező akad. A hangszerek minősége is nagyon fontos. Mi a hangszerparkunkat egyrészt különböző szponzorok segítségével, másrészt a zenekari tagok "áldozatkészségének" köszönhetően a legmagasabb nívón tarthatjuk. Az egyéni hangzásban én személy szerint nem hiszek, de vannak stílusjegyei a zenekarnak, melyeket az elmúlt évtizedek sem – vagy csak alig – koptattak meg.

– *1992-ben egy évre bezárták a Berliini Filharmónia épületét, akusztikai felújítás céljából. Mit csináltak valójában? Egyáltalán: mitől jó egy koncertterem?*

– Fontos, hogy mit hall a közönség, hogy érkezik el a hangtömeg a terem legtávolabbi szegletére is. Teli és árnyalt legyen a hangzás, de – bocsánat a kifejezésért – "ne csapjon pofán". Természetesen fontos az is, hogy a színpadon mit hall az ember, mennyire segíti vagy akadályozza a zenészek kommunikációját az akusztika. Ennek megítélése – tapasztalatból tudom – nagyon szubjektív, a vélemények erősen megoszlanak egyes koncerttermeket illetően. Berlinben egyébként a Filharmónia nagytermének plafonján dolgoztak akusztikai okokból. A cél az volt, hogy mindenütt egyformán lehessen hallani a zenekart. Zenekari zenészként őszintén szólva nem érzek különbséget a javítás előtti és utáni hangzást illetően, de a terem akusztikája azért persze nagyszerű, a CD-felvételek jelentős részét is itt csináljuk.

– *Mi az, amit másképp kell csinálni egy zenekarban, mint amit az "iskolapadban" tanítanak?*

– Zenekart nem tanítanak sehogy. Sem itthon, sem külföldön. Szerintem ez baj, de a főiskolák szemléletén nem hiszem, hogy belátható időn belül változtathatnánk. Aki tanulmányai alatt sokat kamarázott, megtanult hallani, reagálni másokra, gondolkodva húzta, fújta, ütötte a hangszert, annak van esélye, hogy jó zenekari zenész váljék belőle.

– *Ha már itt tartunk, a sokat szidott magyar zeneoktatás mégiscsak jobb, mint a külföldi, a zenekaraink azonban valóban nem veszik fel a versenyt a legjobbakkal. Mi az, ami nálunk jobb, amire építhetnénk?*

– Amire építhetünk, az a zenei oktatás színvonala az alapfoktól a felsőfokig. Meggyőződésem, hogy Magyarországon ez európai mércével nézve is erős. Ami hiányzik: pénz (hangszerekre, kivételes képességű emberek kivételes megfizetésére), továbbá a kontinuitás szavatolása.

– *Ez alatt mit értesz?*

– Azt, hogy ne váljon a kultúra a politika áldozatává, ne attól függjön egy zenekar életben maradása, hogy éppen melyik kormány szerencsétlenkedik négy évig.

– *A zenekar akadémiaján, ahol Te is tanultál 1989-től másfél évet, növendéket is kaptál, s tanítasz kamarazenekari gyakorlatot is. Ha hazajössz (vagy bárhol másutt), fogsz-e, szeretnél-e tanítani, s ha igen, mit?*

– Szívesen tanítanék itthon is kamarát vagy zenekart. A hegedűtanítás nem nagyon vonzott eddig s arra vannak is remek szakemberek.

– *A zenekarban Velencei Tamás az egyik szólótrombitás. Mennyire tartotok össze Ti, magyarok?*

– Tomi – azon kívül, hogy eszméletlen jó trombitás – nagyon aranyos, kedves srác. Mivel ő csendes, nyugodt, visszahúzódo típus, karakterben kicsit ütjük egymást, de jóban vagyunk, gyakran beszélgetünk erről-arról.

– *Feleséged szintén magyar hegedűs, bár eddig leginkább két gyermeketeket nevelte. Mostantól a család visszaköltözik Budapestre, Te pedig "ingázol". Ez azt jelenti, hogy magyarok maradtok, s hosszabb távon nem számolsz Berlinnel?*

– Persze, hogy magyarok maradunk! Én most egy kicsit itt is, kicsit ott is leszek, a változatosság gyönyörködtet. Akárhol vagyok, két hét után már mennék máshová. Feleségem nem ilyen típus. Részben a család miatt, de egyébként sem hinném, hogy Berlinből megyek nyugdíjba, bár a jövőt még nem látom tisztán.

Itzés Tamás

(megjelent az AUDIO c. lapban 2001-ben)